

ATUDER
Acil Tıp Uzmanları Derneđi

Kan Gazı Analizi

Yrd. Doç. Dr. M. Akif DOKUZOĐLU
Hatay MKÜ Tıp Fakóltesi Acil Tıp AD

19. Acil Tıp Kış Sempozyumu - Malatya

Kan gazı analizi

- **Vücutta bütün metabolik olaylar dar pH sınırları içinde gerçekleşir.**
  - **Bu sınırlardan sapmalar olduğunda,**
    - enzim aktivitelerinde,
    - elektrolit dengesinde,
    - başta solunum, kardiyak ve santral sinir sistemi olmak üzere organ sistemlerinde (Kardiyodepresyon, vazodilatasyon)
    - İlaçların farmakolojisinde (KC detoksifikasyonu bozulur.)
- önemli değişiklikler oluşur.***

Kan gazı analizi

- Normal arter kanında pH 7.35 ile 7.45 arasında değişir.
- Venöz kanda ise pH 0.03-0.05 daha dūřüktür.
- Asidoz ve alkaloz asit-baz dengesinde doku düzeyindeki bozuklukları ifade eder.
- Yařam sınırları ise = 6.8-7.8 değerleri arasında

Neden kan gazı analizi?

- Oksijenizasyon ve ventilasyonun deęerlendirilmesi
- Asit-baz dengesinin deęerlendirilmesi
- En hızlı sonuç veren laboratuvar tahlili
- Hastanın takip ve tedavisini yönlendirir

Kimden kan gazı alalım?

- Öykü: Renal, endokrin, psikiyatrik bozukluk (ilaç alımı)
- Takipne, siyanozla başvuran hasta
- Kussmaul solunumu
- Solunum yetmezliği
- Şok
- Mental durum değişikliği
- Kusma, ishal, diğer akut sıvı kayıpları

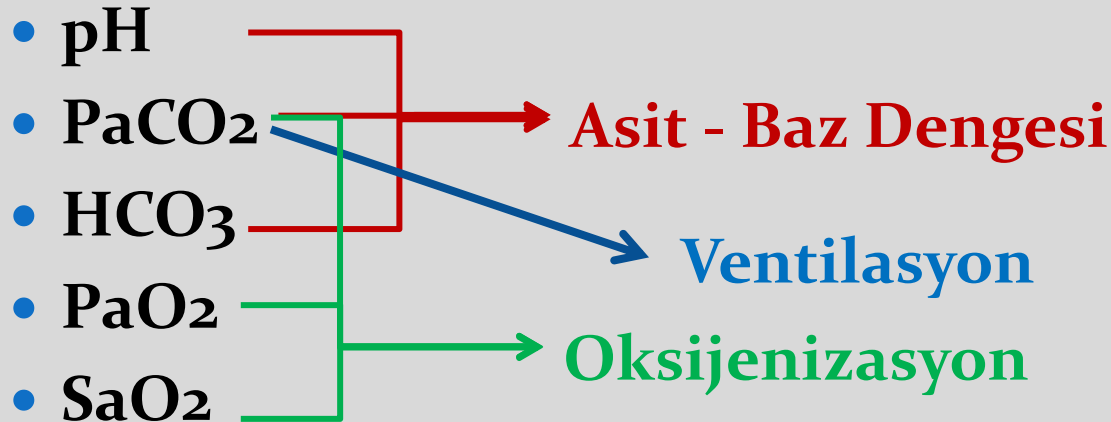
ile seyreden hastalarda kan gazı istenir.

Nelere dikkat edelim?

- Alınan örnek 5 dakika içinde incelenmeli
- Uzun süre oda ısısında kalırsa lökosit metabolizması nedeniyle
  - PaO₂ azalır ve PaCO₂ artar
- Alındığı yerde bakılmayacaksa soğuk kalıpla nakledilmeli
- Alınan kanın arteriyel olması
- Şırınga içinde hava kalmaması
- Enjektörün O₂ 'ye permeabil olmaması

Kan gazı nedir?

- Kan gazı analizinde:

- Ek olarak

- Elektrolitler (Na,K,Ca) ,*Laktat*, Glukoz, MetHb, *COHb*,*Hemotokrit*

Değerlendirmesinde eksiklikler

- Hekimlerin %40'ı doğru değerlendiriyor
- Hastaların 1/3'ünde tedavide eksiklikler meydana gelmektedir.

Hingston DM. Respir Care.27:809-815. From: THE ICU BOOK-3 th Ed. (2003)
Broughton JO, Kennedy TC. Chest.85:148-149. From: THE ICU BOOK - 3 th Ed. (2003)

Normaller

<i>pH</i>	7,35-7,45
<i>PaCO₂</i>	35-45 mmHg
<i>PaO₂</i>	80-100 mmHg
<i>HCO₃</i>	22-26 mmol/L
<i>Baz açığı</i>	(-3)-(+3) mmol/L

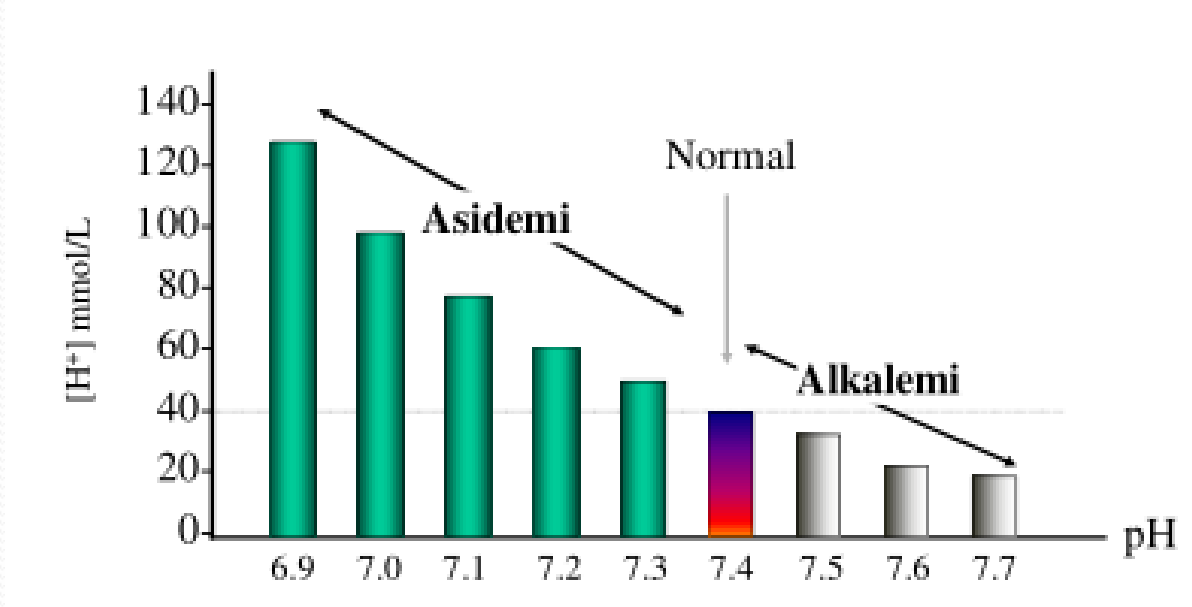
Pat. ID	0203240452		
First-Name			
Last Name			
PCO ₂	58.7 mmHg (+)	[35.0 - 45.0]	
PO ₂	81.6 mmHg	[80.0 - 100.0]	
pH	7.473 (+)	[7.350 - 7.450]	
Na ⁺	143.4 mmol/L	[135.0 - 148.0]	
K ⁺	2.51 mmol/L (--)	[3.50 - 4.50]	
Ca ²⁺	0.838 mmol/L (--)	[1.120 - 1.320]	
Glu	6.0 mmol/L	[3.3 - 6.1]	
Lac	1.4 mmol/L	[0.4 - 2.2]	
SO ₂	97.0 %	[75.0 - 99.0]	
tHb	9.3 g/dL (-)	[11.5 - 17.4]	
O ₂ Hb	94.6 % (-)	[95.0 - 99.0]	
HHb	2.9 %	[1.0 - 5.0]	
COHb	2.0 %	[0.5 - 2.5]	
MethHb	0.5 %	[0.4 - 1.5]	
Bili	Out of range (-)	[3.0 - 49.7]	
Baro	920.32 mbar		
P50	23.8 mmHg		
BE _{act}	16.9 mmol/L		
BE _{ecf}	18.4 mmol/L		
cHCO ₃ ⁻	42.1 mmol/L		
cHCO ₃ ⁻ _{st}	38.7 mmol/L		
Osm	287 mOsm/kg		

Değerlendirme

6 basamaklı değerlendirme

1. pH – Asidemi , alkalemi
2. PaCO₂ – Solunumsal Komponent
3. HCO₃ – Metabolik Komponent
4. Kompansasyon
5. Oksijenizasyon (PaO₂,sO₂)
6. Yorum –Ayırıcı Tanı

1. Basamak - pH

- Asidemi
  - Asistoli
  - Kollaps
  - Ölüm

- Alkalemi
  - Tetani
  - Aritmi
  - Ölüm

1. Basamak - pH

- **pH < 7,35 ...Asidemi (en az bir asidoz tablosu)**
  - Ya asit artışı veya alkali kaybı vardır.
  - HCO_3^- ↓: Metabolik, PCO_2 ↑: Respiratuvar
- **pH > 7,45 ...Alkalemi (en az bir alkaloz tablosu)**
  - Ya asit kaybı ya da baz artışı vardır.
  - HCO_3^- ↑: Metabolik, PCO_2 ↓: Respiratuvar
- ***Beklenen kompensasyon olmazsa mix tip asit baz bozukluğu olur.***

2. Basamak PaCO₂

<35 mmHg

- **HCO₃ normale**
  - Pri. Resp. Alkaloz
- **HCO₃ düşükse**
  - Metabolik asidoz vardır.
  - Respiratuvar kompensasyona bakılır.

>45 mmHg

- **HCO₃ normale**
  - Pri. Resp. Asidoz
- **HCO₃ yüksekse**
  - Metabolik alkaloz vardır
  - Respiratuvar kompensasyona bakılır.

3. Basamak HCO_3

<22 mmol/L

- **pH <7,35**
  - Primer metabolik asidoz
- **pH >7,45**
  - Respiratuvar alkalozun renal kompensasyonu

>26 mmol/L

- **pH >7,45**
  - Primer metabolik alkaloz
- **pH <7,35**
  - Respiratuvar asidozun renal kompensasyonu

pH<7.35=
Asidoz

HCO₃<22=
Metabolik

PaCO₂>45=
Respiratuar

pH>7.45=
Alkaloz

HCO₃>26=
Metabolik

PaCO₂<35=
Respiratuar

Kural-1: Hangi parametre pH ile uyumlu ise, öncelikle klinik patolojiyi o parametre belirler

Kural-2: Anormal pH + aynı yönde değişmiş PaCO₂ = Metabolik durum

Kural-3: Anormal pH + zıt yönde değişmiş PaCO₂ = Respiratuar durum

PaCO₂ 'de

- pH ile **aynı yönde** değişiklik varsa asit-baz bozukluğu **metaboliktir**, (pH artmış, PaCO₂ artmış)
- pH ile **zıt yönde** değişiklik varsa asit-baz bozukluğu **solunumsaldır**. (pH azalmış, PaCO₂ artmış)

4. Basamak Kompansasyon

- PaCO₂ ve HCO₃ aynı yönde değişir

Bozukluk	Yanıt	Beklenen değişiklik
Respiratuar asidoz Akut Kronik	↑ HCO ₃ ⁻ ↑ HCO ₃ ⁻	1 mEq/L / 10mmHg PaCO ₂ ↑ 4 mEq /L /10mmHg PaCO ₂ ↑
Respiratuar alkaloz Akut Kronik	↓ HCO ₃ ⁻ ↓ HCO ₃ ⁻	2 mEq/L / 10mmHg PaCO ₂ ↓ 5 mEq/L / 10mmHg PaCO ₂ ↓
Metabolik asidoz	↓ PaCO ₂	1,5 x [HCO ₃ ⁻]+8 ↓
Metabolik alkaloz	↑ PaCO ₂	0.9 x [HCO ₃ ⁻]+16 ↑

4. Basamak Kompansasyon

PaCO ₂ 'nin 40 mmHg bazalinden her 10 mmHg değişikliğine karşılık	HCO ₃ - 24 mmol/L	
	AKUT	KRONİK
↑PaCO ₂	+1	+4
↓PaCO ₂	-2	-5

4. Basamak Kompansasyon

- PaCO₂ ve HCO₃ aynı yönde değişir. Yetersiz kompensasyon olursa aynı yönlü, beklenenden fazla kompensatuvar değişim olursa zıt yönlü asit baz bozukluğu olur.
- Örnek: DKA ph=7,1 HCO₃ =10 PaCO₂=1,5*10+8=23
- PaCO₂<23 ise respiratuvar alkaloz, >23 ise respiratuvar asidoz eşlik eder.

4. Basamak Kompansasyon

- Kompansasyon genellikle pH'ı tamamen normale getirmez.
- Hiçbir zaman over-kompansasyon olmaz
- Solunumsal kompansasyon 1-24 saatte
- Metabolik kompansasyon 12 saat-5 günde görülür.

5. Basamak PaO₂

- sO₂ % 95 - %99

PaO ₂	
>80 mmHg	Normal
60-79 mmHg	Hafif Hipoksemi
40-59 mmHg	Orta Hipoksemi
< 40 mmHg	Ağır Hipoksemi

6. Basamak Yorum

- **Anyon Açığı**

- $[Na] - [Cl + HCO_3] = 12 \pm 3 \text{ mEq/L}$

- **Baz Açığı**

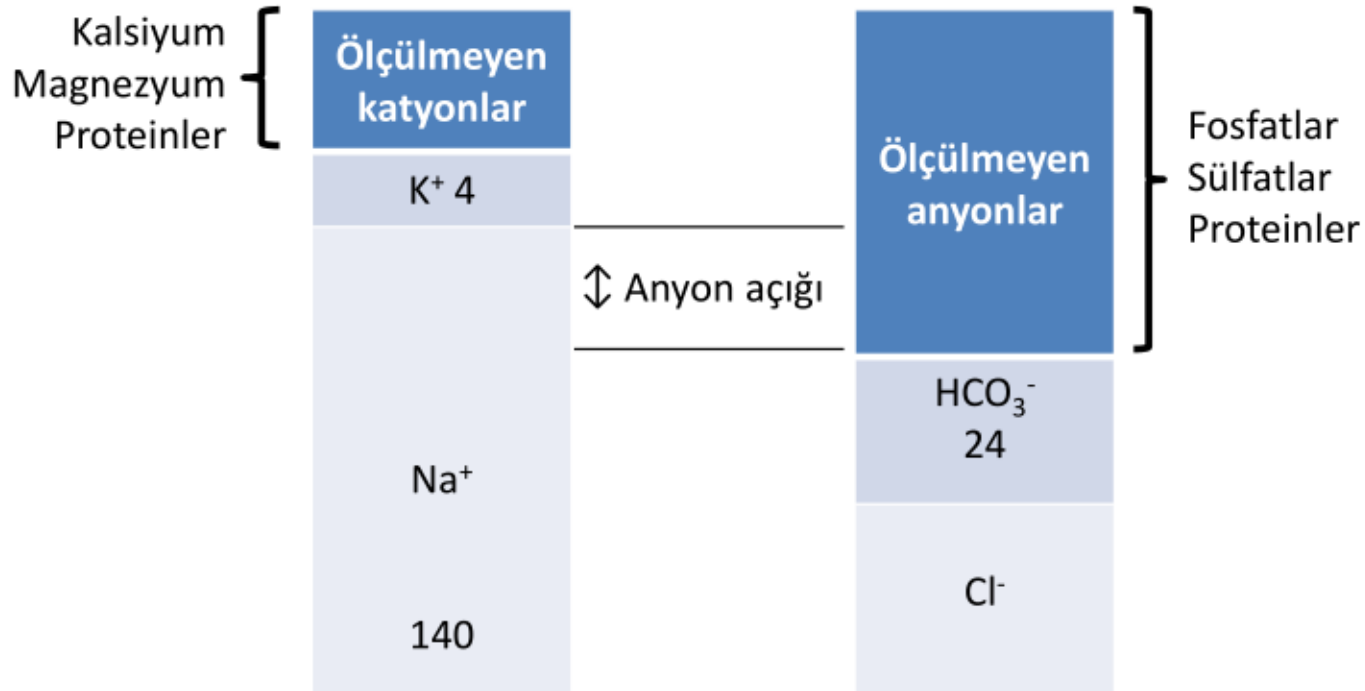
- $(HCO_3 - 24) + 12 (pH - 7,4) = \pm 3$

- **Alveoler-Arterial Oksijen Gradienti - P(A-a)O₂**

- $150 - [PaO_2 + (1.25 \times PaCO_2)]$

- $145 - [PaO_2 + PaCO_2]$

$$[\text{Katyonlar}] = [\text{Anyonlar}]$$

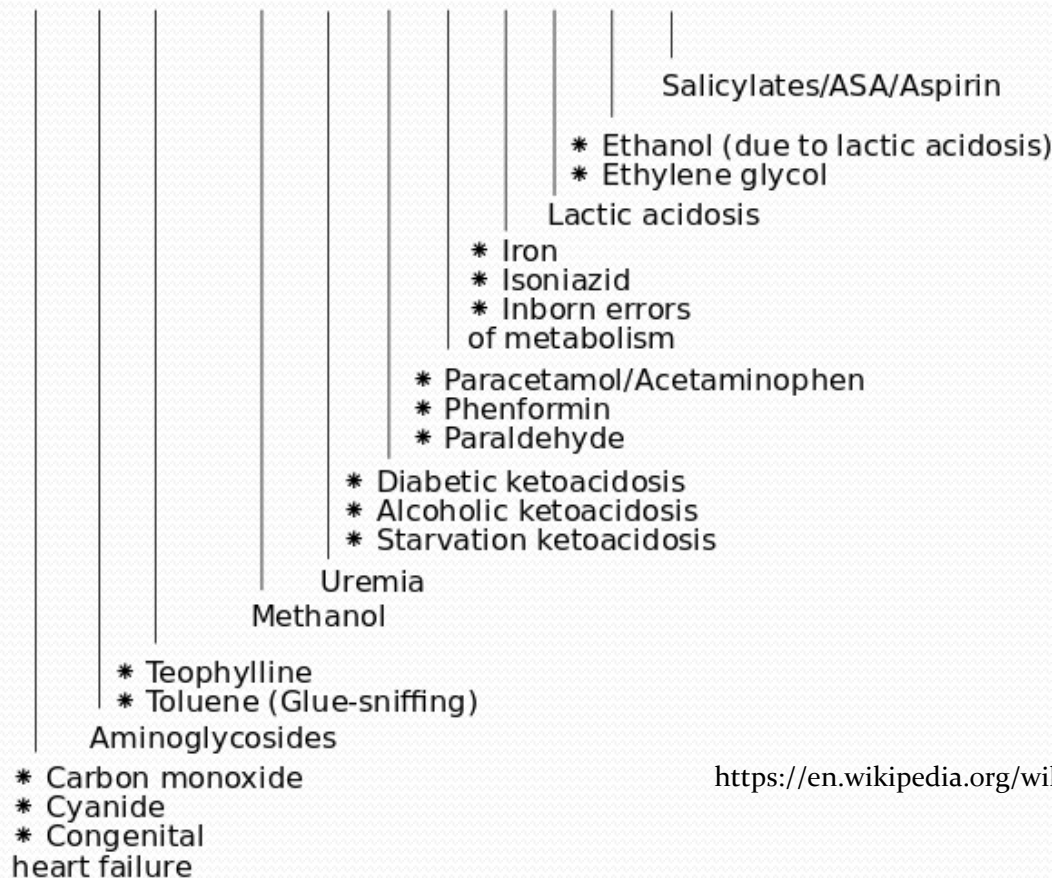
$$\text{Anyon açığı} = [\text{Na}^+] - \{[\text{Cl}^-] + [\text{HCO}_3^-]\}$$

Normal aralığı: $\approx 8-12$ mEq/L (lab spesifik)

Artmış Anyon Açığı

Causes of high anion-gap metabolic acidosis

C A T M U D P I L E S

https://en.wikipedia.org/wiki/High_anion_gap_metabolic_acidosis

Normal Anyon Açığı

- Gastrointestinal bikarbonat kaybı (en sık)
- Renal bikarbonat kaybı
- Dilüsyonel bikarbonat azlığı
- Klorür içeren asitlerin artmış alımı
- Diare

Baz Açığı

- pH=7,4 olması için ne kadar asit veya baz eklemek gerektiğini gösterir.
- $BE = (HCO_3 - 24) + 12 (pH - 7,4)$
- $BE > +3 =$ Metabolik Alkaloz
- $BE < -3 =$ Metabolik Asidoz

P(A-a)O₂

$$Aa \text{ Gradient} = \left(150 - \frac{5}{4}(P_{CO_2}) \right) - P_aO_2$$

- $P(A-a)O_2 = 150 - [(1.25 \times PaCO_2) + PaO_2]$
- Akciğerlerin gaz alışverişi fonksiyonu
- $p(A-a)O_2 = 5-15$ mmHg arasında
- Yaşla değişir= $10 + (yaş/10)$
- Hiçbir zaman 30 mmHg'ı geçmez.

Arterial Blood Gas Analysis

ABG Parameter			ABG result	Calculation and interpretation		
pH	>7.45	Alkalaemia		pH	pCO2	Interpretation
	7.36-44	Normal				
	<7.35	Acidaemia		↓	↓	Metabolic acidosis
pCO2	>45	High		↑	↑	Metabolic alkalosis
	35-45	Normal		↑	↓	Respiratory alkalosis
	<35	Low		↓	↑	Respiratory acidosis
HCO3	>26	High		Corrected standard AG for albumin		
	24+/- 2	Normal		$\frac{\text{Albumin} + 1.5 \times \text{Phosphate}}{4}$		
	<22	Low				
AG	> 16	High		Anion Gap calculation		
	12+/-4	Normal		$\{[\text{Na}^+] - [\text{Cl}^- + \text{HCO}_3^-]\} = 12 \pm 4$		
	< 8	Low		Corrected Na+ for AG in hyperglycemia		
Glucose	>10	High		Corrected Na+ = $\text{Na} + \frac{\text{Glucose} - 5}{3}$		
	< 2	Low				
Gap: Gap	$\frac{\Delta \text{AG}}{\Delta \text{HCO}_3} = \frac{\text{AG} - 12}{24 - \text{HCO}_3}$			Gap: Gap calculation for metabolic acidosis		
				<0.4	Low or Normal AG metabolic acidosis	
				0.4-0.8	Normal + high AG metabolic acidosis	
Lactate	<1.9	Normal		0.8-2.0	Pure high metabolic acidosis	
	>2.0	High		>2.0	Metabolic acidosis with metabolic alkalosis/respiratory acidosis	
pO2	80-100	Normal		PAO2 = [713 x FiO2] - [pCO2 x 1.25]		
	< 80	Hypoxia		A-a gradient = PAO2 - PaO2 = $\frac{\text{Age} + 4}{4}$		

Compensation rules for

Expected PCO2	Metabolic acidosis		Metabolic alkalosis	
		1.5 X [HCO3] + 8 (+/- 2)		0.7 X [HCO3] + 20 (+/- 5)
Expected HCO3	Respiratory acidosis		Respiratory alkalosis	
	Acute	Chronic	Acute	Chronic
	$24 + \frac{\text{pCO}_2 - 40}{10} \times 1$		$24 + \frac{\text{pCO}_2 - 40}{10} \times 4$	
	$24 - \frac{40 - \text{pCO}_2}{10} \times 2$		$24 - \frac{40 - \text{pCO}_2}{10} \times 5$	

Örnek Olgularla Arteriyel Kan Gazı Yorumlanması

Olgu 1

- Nefes darlığı ile acil servise başvuran 35 yaş bayan hasta.

- Kan gazı analizi
- pH= 7,47
- PaCO₂ = 31 mmHg
- HCO₃ = 25 mEq/L
- PaO₂ = 72 mmHg
- SaO₂ = %91

Olgu 1

pH= 7,47
PaCO₂ = 31 mmHg
HCO₃ = 25 mEq/L
PaO₂ = 72 mmHg
SaO₂ = %91

1. Basamak : pH= ....**Alkaloz**
2. Basamak : PaCO₂ = Azalmış
  - pH ile zıt yönlü değişiklik = **Solunumsal (Res. Alk.)**
3. Basamak : HCO₃ = Normal
4. Basamak: Kompansasyon HCO₃= 24-2=22 mEq/L olmalı
  - 10 mmHg PaCO₂ için 2 mEq/L HCO₃ değişikliği olmalı
  - HCO₃ beklenenden az azalmış (**Metabolik Alkaloz**)
5. Basamak : PaO₂ = Hafif Hipoksemi
6. Basamak : **Respiratuvar Alkaloz** + **Metabolik Alkaloz** , Hafif Hipoksemi

Olgu 2

- Sık ve zorlu nefes alma şikayeti ile acil servise başvuran 65 yaşında bayan hasta

- Kan gazı analizi
- pH= 7,26
- PaCO₂ = 36 mmHg
- HCO₃ = 12 mEq/L
- PaO₂ = 95 mmHg
- SaO₂ = %97

Olgu 2

pH= 7,26
PaCO₂ = 36 mmHg
HCO₃ = 12 mEq/L
PaO₂ = 95 mmHg
SaO₂ = %97

1. Basamak : pH= ....**Asidoz**
2. Basamak : PaCO₂ = Normal sınırlarda azalmış
  - pH ile aynı yönlü değişiklik = **Metabolik (Met. Asd.)**
3. Basamak : HCO₃ = **Azalmış**
4. Basamak: Kompansasyon PaCO₂ = 1,5x12+8 = 22 mmHg
  - PaCO₂ = 1,5x HCO₃ +8 olmalı
  - PaCO₂ beklenenden kadar azalmamış (Yüksek kalmış : **Resp. Asd.**)
5. Basamak : PaO₂ = Normal
6. Basamak : **Metabolik Asidoz + Respiratuvar Asidoz**

Olgu 3

- 35 yaşında erkek hasta, bilinç kaybı ve siyanoz nedeni ile komşuları tarafından acile getiriliyor.

- Kan gazı analizi
- pH= 7,27
- PaCO₂ = 84 mmHg
- HCO₃ = 26 mEq/L
- PaO₂ = 46 mmHg
- SaO₂ = %78

Olgu 3

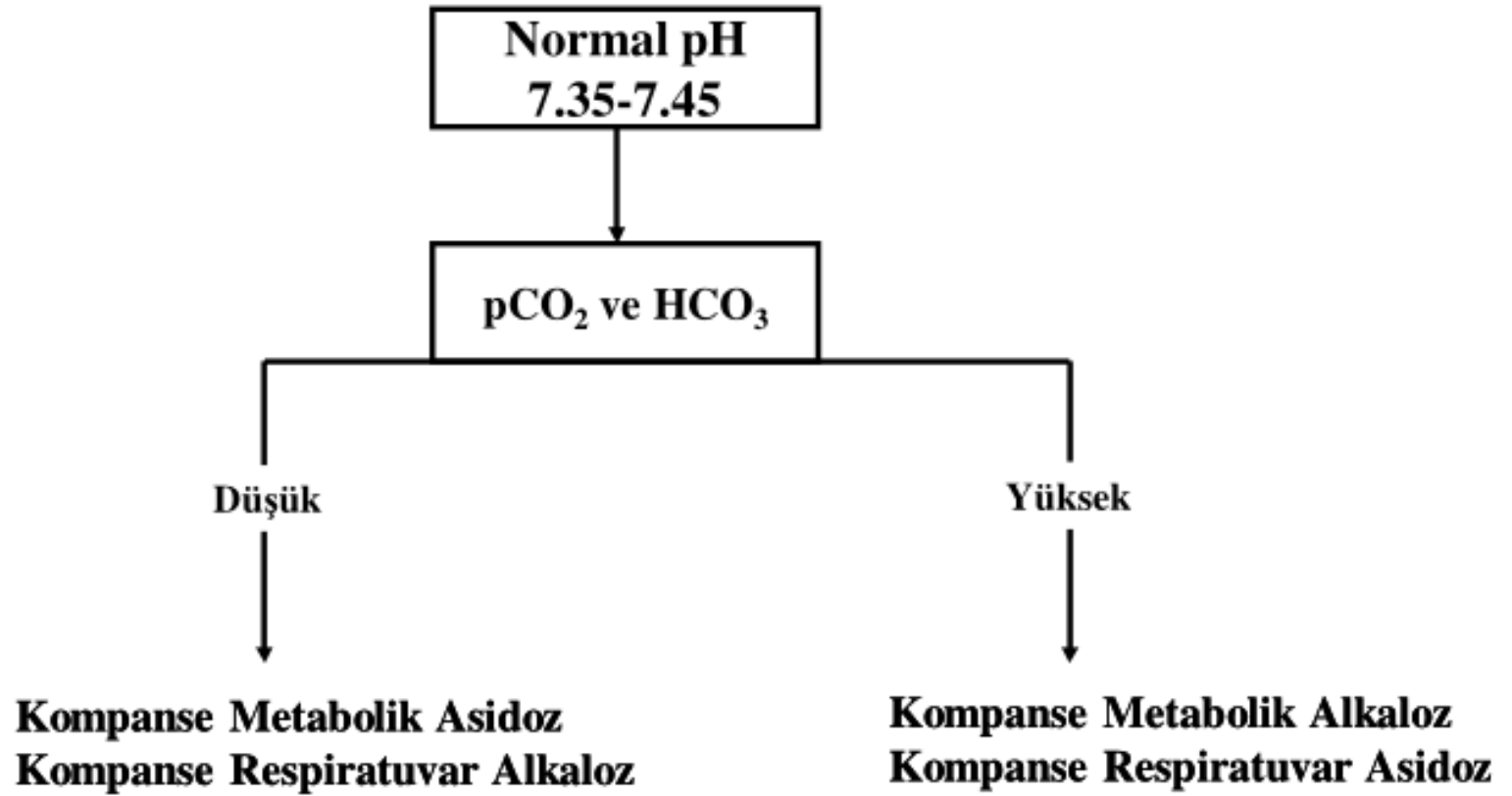
pH= 7,27
PaCO₂ = 84 mmHg
HCO₃ = 26 mEq/L
PaO₂ = 46 mmHg
SaO₂ = %78

1. Basamak : pH= ....**Asidoz**
2. Basamak : PaCO₂ = **Artmış**
  - pH ile **zıt yönlü** değişiklik = **Solunumsal(Resp. Asd.)**
3. Basamak : HCO₃ = **Artmış**
4. Basamak: Kompans. HCO₃ = 24+4,4=28,4 mEq/L olmalı
  - PaCO₂'de 10 mmHg akut yükselmede HCO₃ 1 mEq/L artmalı
  - HCO₃ beklenenden az artmış (Düşük kalmış : **Met. Asd.**)
5. Basamak : PaO₂ = **Ciddi Hipoksemi**
6. Basamak : **Respiratuvar Asidoz +Metabolik Asidoz + Ciddi Hipoksemi**

**pH normale
herşey yolunda mı?**

- PaCO₂ 40 mmHg
- HCO₃ 24 mEq/L ise

YOLUNDA

pH 7.4'den düşük ise; → Primer bozukluk Asidoz

pH 7.4'den yüksek ise; → Primer bozukluk Alkaloz

Hatırda kalacaklar

- Önce pH
- Sonra PaCO₂ ile pH ile aynı/zıt yönde mi?
- Kompansasyonu değerlendir
- Tüm parametrelerin normal olması, hastada asit-baz bozukluğu olmadığı anlamına gelmez
- COHb ve Laktat gibi diğer parametrelere bakmayı unutma

Kaynaklar

- Tintinalli 7th Edition
- E-Medicine
- Türk Toraks Derneđi
- <http://lifeinthefastlane.com/investigations/acid-base/>
- Gülbin Aygencel, Arter kan gazlarının yorumlanması, Türk Kardiyol Dern Arş - Arch Turk Soc Cardiol 2014;42(2):194-202, dx.doi.org/10.5543/tkda.2014.29499
- https://en.wikipedia.org/wiki/Alveolar%E2%80%93arterial_gradient
- https://en.wikipedia.org/wiki/High_anion_gap_metabolic_acidosis
- Turgut DENİZ, Arter Kan Gazı Analizi, ATUDER
- İsa KILIÇASLAN, Arteriyel Kan Gazı Yorumlanması, 15. Acil Tıp Sempoiumu, 28-30 Ağustos 2014, Trabzon.
- Umut Yücel ÇAVUŞ, Arteriyel Kan Gazı, 10 Ulusal Acil Tıp Kongresi

TEŐEKKÜRLER